

Acordanzas

Emilio Molina Núñez

(Blanca, Murcia, 18 de maio de 1918 – Madrid 20 de decembro de 1971)

50 anos da súa morte

Tipos extremeños

1960-70

Óleo sobre lenzo

100 x 90 cm

Colección Museo Provincial de Lugo

O pintor Emilio Molina Núñez naceu en Blanca, unha poboación situada ao norte da Región de Murcia, a beiras do río Segura e a uns 40 quilómetros da capital murciana. Moi pronto mostrou interese polo debuxo e a pintura e buscou saída para as súas inquietudes participando en actividades artísticas en Murcia, pero trasladouse a Madrid para iniciar a formación oficial na Escola de Belas Artes de San Fernando. Durante esa etapa de estudante destacou en particular en pintura de paisaxe, grazas ao cal conseguiu a apreciada *Bolsa do Paular*, que desde 1919 premiaba aos mellores alumnos da materia de paisaxe cunha estancia para pintar na contorna do Real Mosteiro do Paular, en Rascafría, na Serra do Guadarrama, e que desde 1945 incluíriase no programa da Cátedra de Paisaxe de San Fernando. En Madrid tamén foi discípulo do pintor Julio Moisés, que ademais de ser profesor en Belas Artes impartía clases de pintura na súa propia e prestixiosa academia, e probablemente da man deste afamado retratista penetrou no mundo da figura e o retrato, que foi gañando presenza no conxunto da súa obra.

Desde os anos corenta, Molina Núñez mostrará a súa obra pictórica en diversas mostras colectivas e individuais e tanto na súa terra de orixe como en Madrid e desenvolverá algunhas outras facetas artísticas, como a de ilustrador. En 1944 expón no Casino de Murcia, en 1947 na *Sala Macarrón* de Madrid e en 1948 colabora como ilustrador na revista *Azarbe*, unha publicación periódica literaria e poética creada en Murcia por iniciativa dun grupo de escritores novos, entre eles Jaime Campmany, da que de 1946 a 1948 publicáronse 15 números. O artista colaborou nunha das entregas monográficas, a núm.14, titulada Vía Crucis.

Molina Núñez na inauguración da súa exposición na Sala MACARRÓN
1947
Fotografía de Martín Santos Yubero
ARCHIVO REGIONAL DE LA COMUNIDAD DE MADRID

En 1949 o Salón de Outono de Madrid admite por primeira vez obra súa, unha paisaxe, e a partir de entón o pintor acudirá a este certame noutras tres ocasións. En 1955 co cadro *Bodegón de peixes*, co que conseguirá unha 2ª medalla, en 1957 coa paisaxe *Chopos no inverno* e en 1959 de novo cunha paisaxe, que lle fai merecedor dunha 1ª medalla. Na década dos 60 pinta e imparte clases de pintura no seu estudo madrileño e mostra a súa obra habitualmente, case cada ano (1963, 1965, 1967, 1966, 1970), no madrileño

Salón Cano, o espazo expositivo do emblemático taller e local de venda de marcos fundado en 1907 que estaba situado na Carrera de San Jerónimo. Os seus cadros teñen moi boa aceptación. Pinta bodegóns e paisaxes, nunca deixaría de facelo, pero será cos cadros de figuras cos que acabe sendo máis recoñecido.

1953

1957

Emilio Molina Núñez pintando
Fotografías de Martín Santos Yubero
ARCHIVO REGIONAL DE LA COMUNIDAD DE MADRID

A obra de Molina Núñez recolle a tradición da pintura rexionalista, pero afástase do pintoresquismo. Deixa atrás a pintura costumista murciana de escenas da vida na Huerta de Murcia, característica do último terzo do século XX, de autores como Adolfo Rubio, Obdulio Miralles ou Medina Vera, e aproxímase a pintores como Joaquín Sorolla, Zuloaga ou mesmo Álvarez de Sotomayor.

Interésalle representar o popular poñendo en valor a indumentaria a través da coidada e fiel reprodución das vestimentas. Dedicada especial atención ás texturas e as calidades dos tecidos, e en xeral aos materiais dos obxectos que pinta, para que sexan identificables. Ao pintar a pelame ou a plumaxe dos animais que aparecen con frecuencia nos seus cadros, ten esa mesma preocupación. Nas súas pinturas, xunto aos personaxes, coloca flores, pezas de olería, animais domésticos... elementos habituais no seu repertorio que complementan e enriquecen as escenas.

En canto á composición, repetiu con frecuencia a fórmula da parella, dúas figuras de medio corpo dispostas a miúdo no mesmo plano ou en planos inmediatos e cunha delas que adoita ocupar unha diagonal do cadro. A obra do autor que pertence ás coleccións de pintura do Museo Provincial e exhibese na sala 23 é un bo exemplo desta maneira de organizar o espazo pictórico e encaixar as figuras.

A pintura de Emilio Molina Núñez é tecnicamente impecable. Sostense polo debuxo firme e a pincelada ampla aplicada con fluidez. Moitos dos seus cadros caracterízanse por unha cor intensa, limpa e luminosa, pero os grises, ocres e pardos tamén forman parte da súa paleta. O cadro que se conserva no Museo Provincial sérvenos para apreciar algúns trazos esenciais da súa pintura. Representa a unha parella de campesiños, en primeiro termo o home e detrás del asoma a muller. Ambos están ataviados con traxes propios dunha determinada comarca do interior peninsular. El leva un chapeu chambergo de á ancha e copa baixa e unha manta de cadros ajedrezados sobre os seus ombreiros que cobre parte da súa vestimenta. Da correa que leva cruzada sobre o peito colgan dous pares de pichóns mortos e tamén unha saca que polo seu aspecto parece de coiro. Na súa man esquerda suxeita un caxato.

Da muller tan só vese a cabeza e o ombreiro esquerdo, pero presenta elementos de interese etnográfico e esenciais para poder determinar a procedencia dos personaxes. Leva un pano na cabeza que lle cobre o pescozo e sobre o pano un peculiar chapeu ou gorro de palla con adornos de gran vistosidade. Trátase dunha peza singular que forma parte da indumentaria tradicional da muller estremeña, con orixe na localidade de Montehermoso pero a día de hoxe representativa do traxe rexional da comunidade.

O gorro de Montehermoso está documentado desde 1888, aparece en gravados da época e en fotografías das primeiras décadas do século XX. Ademais, en 1917 o pintor Joaquín Sorolla introduciuno no seu cadro *O mercado*, a obra dedicada a Estremadura que realizou en Plasencia por encargo Archer Milton Huntington para a Hispanic Society of América. Nese cadro aparece un grupo de homes e mulleres ataviados coa súa vestimenta tradicional. Sorolla tería especial empeño en que elas levasen os gorros, probablemente pola súa vistosidade e colorido. Nas fotografías realizadas por José Ortiz Echagüe en Montehermoso no ano 1931 tamén aparece a gorra como parte do traxe da rexión e a fotógrafa Ruth Matilda Anderson, que visitou Montehermoso en 1928 e 1949 para elaborar un arquivo fotográfico de España e os seus costumes, outro encargo de Archer Milton Huntington, fixo unha magnífica reportaxe precisamente sobre a gorra e a indumentaria tradicional do lugar.

O mercado. (Estremadura)
1917
Joaquín Sorolla
Hispanic Society of América

Campesina de Montehermoso
1917
Santiago Martínez Martín
(Discípulo que acompañou a Sorolla)

Muller de Montehermoso (Crescencia Rivera).
1928
Fotografía de Ruth Matilda Anderson
Hispanic Society of America.

Na súa pintura, Molina Núñez representa con fidelidade o gorro estremeño e dálle un tratamento pictórico que permite apreciar ben as súas características formais e os distintos compoñentes e comprobar que se corresponde co gorro tradicional elaborado con palla de centeo trenzada e adornado con bordados e flocos de las de cores. Unha das peculiaridades do gorro é que leva un pequeno espello circular colocado na parte dianteira da copa e tamén o podemos distinguir na pintura grazas ao efecto de reflexo metálico que utiliza o pintor.

A escena ten de fondo unha paisaxe de edificios. Un fondo só esbozado e que apenas se ve, porque as figuras ocupan case toda a superficie do cadro, case ao límite coas marxes do lenzo. Seguramente representa unha cidade de Estremadura, quizais Plasencia, coas edificacións de granito de ton cálido propio das canteiras existentes na zona, e quizais nun día de mercado ao que acudiría a parella.

Pero xunto ás compoñentes etnográficas, no cadro de Molina destacan os valores retratísticos, ben sostidos por un bo debuxo que define rostros de trazos marcados, curtidos polo traballo ao aire libre, e mans robustas afeitadas ás faenas do campo. Son excelentes retratos de contida e serena expresividade.

Molina Núñez viviu en Madrid ata a súa morte, en 1971, pero mantivo a relación coa súa terra natal, en particular coa costa alacantina de Jávea, onde adoitaba pasar os veráns. Pintou moito e comercializou ben a súa obra. Non arriscou demasiado, pero mantivo un traballo coherente, de calidade pictórica e evidente dominio do oficio. Está considerado sobre todo por composicións similares á do Museo Provincial, exemplos do retrato costumista no que se asentou e que tivo moi boa aceptación por parte de coleccionistas privados.

